

ANFÖRANDE

DATUM: 31 januari 2017
TALARE: Förste vice riksbankschef Kerstin af Jochnick
PLATS: Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Stockholm

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

Slutförandet av Basel III – början på något nytt*

Baselkommitténs arbete är viktigt och påverkar svensk ekonomi

God morgon och ett stort tack till SNS som bjudit in mig att tala om vad Basel III är och kan innebära för Sverige.

På sistone har flera aktörer försökt analysera hur Baselkommitténs slutförande av Basel III-överenskommelsen kan komma att påverka det globala finansiella systemet. En del ifrågasätter om det verkligen är nödvändigt att regleringen av bankernas kapitalkrav ändras ännu en gång och undrar hur detta kommer att påverka exempelvis svenska banker. Eftersom jag som medlem i Baselkommittén nyligen varit med och diskuterat olika delar av Basel III tänkte jag idag ge min syn på allt detta. Förhoppningsvis kommer det att besvara en del av de frågor som nu diskuteras.

Jag vill dock börja med att poängtera att någon *slutlig* överenskommelse om den precisa utformningen av Basel III ännu inte har nåtts. Huvuddragen i överenskommelsen är visserligen relativt klara vid det här laget, men nu arbetar Baselkommittén med de sista detaljerna. Jag kommer dock inte att fokusera på detaljerna idag, för de är många, utan på de grundläggande beståndsdelarna som Basel III vilar på.

De reformer av bankregleringen som ligger framför oss kommer stärka den globala finansiella stabiliteten och detta kommer att vara bra och viktigt för Sverige som är en liten och öppen ekonomi. Dessutom är det till stor del svenska myndigheter som avgör hur, mer exakt, Basel III kommer att påverka det svenska banksystemet.

Men jag vill börja med att ge lite perspektiv på bankreglering i allmänhet och Baselkommitténs arbete i synnerhet. Och låt mig poängtera att det jag kommer att tala om idag varken är den första eller sista förändringen av regelverken kring bankers verksamhet som ser dagens ljus. Arbetet med att utveckla och revidera regleringen av

bankerna är en kontinuerligt pågående verksamhet och ska så vara. Jag brukar ibland likna detta arbete vid att cykla; slutar man att trampa ramlar man förr eller senare omkull. En anledning till detta är att samhället runt omkring oss utvecklas och förändras över tiden. Nya värderingar får fäste och nya erfarenheter läggs till gamla. Detta speglas i samhällets spelregler och det gäller även för bankregleringen.

För att vara lite mer konkret. För sextio år sedan var den som ville starta en bank tvungen att få tillstånd för detta av H. M. Konungen. Detta var en ordning som vid den tiden troligtvis bedömdes som rimlig och väl avvägd med tanke på den miljö som bankerna då verkade i. Idag är det naturligt att Finansinspektionen ger svenska banker tillstånd att bedriva sin verksamhet, men därutöver har behoven av en rad nya bankregleringar ökat under de senaste 35 åren. Bankernas ändrade betydelse i samhället, internationaliseringen och komplexiteten i såväl marknader som instrument har medfört att riksdagen, regeringen och Finansinspektionen behöver både anpassa befintliga regler och utveckla nya. För samhället är det en stor utmaning och en komplex avvägning att se till att regleringar av bankerna säkerställer den finansiella stabiliteten samtidigt som de bidrar till effektiva marknader, god konkurrens och ett gott konsumentskydd.

Men som jag nämnde tidigare så är det inte bara värderingar som ändras över tiden utan vi får också nya erfarenheter och drar slutsatser av dessa. En händelse som ligger till grund för den moderna bankregleringen inträffade i början av 1970-talet. Då övergavs det system av fasta växelkurser som företrädare för världens ledande ekonomiska stormakter enats om flera decennier tidigare, det så kallade Bretton Woods-systemet. I kölvattnet av denna händelse blev ett flertal internationellt aktiva banker insolventa på grund av förluster relaterade till transaktioner i utländsk valuta. Den mest kända av dessa är nog är den västtyska banken Herstatt som en del av er möjligen hört talas om.

Som en följd av den finansiella oro som detta medförde enades centralbankscheferna i G10-länderna om att bilda det som senare skulle komma att benämnas Basel-kommittén. Denna kommitté hade sitt första möte i början av 1975 och syftet var och är alltså dess att medlemsländernas företrädare ska samarbeta kring frågor om tillsyn och reglering av internationellt aktiva banker. På så sätt ska riskerna minska för att globala finanskriser inträffar.

Sverige har varit medlem i Baselkommittén sedan starten. Själv är jag sedan ett par år tillbaka Riksbankens representant i detta sammanhang. Även Finansinspektionen deltar i Baselkommitténs möten.

I en liten och öppen ekonomi som Sveriges är ett väl fungerande internationellt samarbete mellan centralbanker och tillsynsmyndigheter mycket viktigt för den finansiella stabiliteten. Vi vet av erfarenhet att andra länders problem snabbt kan bli våra egna. Det är alltså av avgörande betydelse att vi är med och påverkar arbetet i rätt riktning i internationella sammanhang. Det skapar också goda förutsättningar för bankerna att bedriva sin verksamhet i flera länder om dessa länders regleringar uppfyller vissa miniminivåer och tillsynsmyndigheterna är samstämda.

I och med förändringarna på den svenska kreditmarknaden i slutet av åttiotalet och med inträdet i EU 1995 blev det enklare för svenska banker att expandera på en internationell marknad än vad det hade varit tidigare. I backspegeln kan vi konstatera

att detta skedde samtidigt som den befintliga bankregleringen inte alltid hann anpassa sig till den nya situationen.

Finanskriser är kostsamma och påverkar oss alla

Att minska risken för finanskriser är något som Baselkommittén arbetat med sedan starten. Det arbetet är viktigt för oss alla eftersom finanskriser leder till stora kostnader för samhället och många gånger till permanenta nedgångar i BNP och sysselsättning. Alltför ofta tar det väldigt lång tid att återhämta sig från sådana kriser. Än i dag, snart tio år efter att den senaste finanskrisen bröt ut, kämpar många länder med svag tillväxt, hög arbetslöshet och alltför låg inflation.

I den historiska utvecklingen av svensk BNP ser vi två tydliga nedgångar: under finanskrisen i början av 1990-talet och under den senaste globala finanskrisen. Storleken på det tapp vi ser efter den senaste finanskrisen motsvarar ungefär de samlade utgifterna för Sveriges alla landsting under ett år.¹ Med det sagt blir slutsatsen självfallet att arbetet med att undvika finanskriser i framtiden är mycket viktigt, inte minst för att värna grundläggande samhällsfunktioner såsom exempelvis vård och omsorg vilka vi ofta tar för givna.

I ljuset av detta pågår det alltså mycket internationellt arbete med att försöka lindra konsekvenserna för samhällsekonomin när banksystemen väl utsätts för störningar. Exempelvis har flera länder genom sitt samarbete i det som kallas Financial Stability Board (FSB) utvecklat ett ramverk för hur banker i kris ska kunna avvecklas utan att skattebetalarna påverkas alltför mycket. Ramverket har via ett EU-direktiv införts i svensk lagstiftning genom lagen om resolution och detta är något jag välkomnar.

Men oavsett det arbetet är det viktigt att vi bedriver ett globalt förebyggande arbete som *minskar* riskerna för att banker faktiskt hamnar i problem. Och som jag nyss nämnt så bedrivs detta arbete till stor del inom ramen för Baselkommittén.

Varför är globalt harmoniserade kapitalkrav en bra idé?

Mycket av Baselkommitténs över fyrtioåriga arbete har handlat om bankernas kapitalnivåer, och det på goda grunder. Då som nu gjordes bedömningen att väl kapitaliserade banker gynnar den finansiella stabiliteten och bidrar till en god samhällsutveckling. Banker som är välkapitaliserade är mer motståndskraftiga mot förluster och har större möjligheter att finansiera sig på marknaderna under tider av finansiell stress. Med andra ord minskar risken för en finansiell kris om bankerna är väl kapitaliserade.

Fram till slutet av 1980-talet såg regelverken för bankernas kapitalnivåer förhållandevis olika ut i olika länder. På många håll bedömdes de befintliga kapitalkraven som föråldrade och i behov av revideringar. De olika nationella regelverken bidrog även till att begränsa bankernas möjligheter att konkurrera på lika villkor.

Mot bakgrund av bland annat detta presenterade Baselkommittén den så kallade Basel I-överenskommelsen år 1988. Den implementerades i svensk lagstiftning i början av nittio-talet. Basel I var den första internationellt överenskomna

¹ 310 miljarder kronor enligt Sveriges Kommuner och Landsting.
(<https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/sectornisiffror.1821.html>)

minimistandarden för internationellt aktiva bankers kapitalnivåer. Det är värt att notera här att Baselkommittén antar just minimistandarder. Alla länder är fria att införa striktare nationella krav på bankernas kapitalnivåer om de finner det lämpligt. Detta är även något som Baselkommittén uppmuntrar medlemsländerna att göra.

Tanken bakom Basel I var något förenklat att de banker vars tillgångar bedömdes som mindre riskfyllda fick ett lägre kapitalkrav än de banker vars tillgångar bedömdes som mer riskfyllda. Regelverket var visserligen enkelt och bestod bara av ett fåtal riskkategorier. Men det innebar att man kunde ta hänsyn till att risken för förluster var större för banker som hade mer riskfyllda tillgångar än för banker som i större utsträckning hade tillgångar associerade med låga risker. Därmed kunde bankernas kapital genom regleringen fördelas på ett sätt som bedömdes öka effektiviteten i ekonomin.

Basel I innebar att begreppen *riskvikter* och *riskvägda tillgångar* såg dagens ljus för första gången. De riskvägda tillgångarna räknades något förenklat ut genom att bankens olika tillgångar först fick olika riskvikter på mellan 0 och 100 procent beroende hur riskfyllda de bedömdes vara. Exempelvis fick bankernas bolån en riskvikt på 50 procent. En banks riskvägda tillgångar beräknades sedan genom att värdet på respektive tillgångsslag multiplicerades med respektive riskvikt.

Basel I innebar att bankerna skulle ha kapital som översteg åtta procent av bankens riskvägda tillgångar. Detta krav gäller alltså även om innebörden av såväl bankernas kapital som riskvägda tillgångar ändrats över tid.

Basel II och III innebar mer riskkänsliga kapitalkrav och ökade modellrisker

I början av åttiotalet avreglerade flertalet länder delar av sina kreditmarknader. Som en följd av detta blev banksystemen i många länder snabbt mer komplexa och än mer internationellt sammanflätade än tidigare. Nya typer av mer komplexa finansiella instrument introducerades. Dessutom hade nya och mer avancerade metoder för riskmätning och riskhantering utvecklats och förfinats hos flertalet banker.

Många aktörer, inklusive Baselkommittén, bedömde att Basel I därför behövde omarbetas för att bli mer riskkänsligt och bättre spegla utvecklingen i bankerna och samhället. Inte minst bankerna drev på hårt i denna fråga eftersom de ville få använda sig av egna metoder vid beräkning av kapitalkravet. År 2004 publicerades den så kallade Basel II-överenskommelsen. Regelverket infördes i svensk lag och i många andra länder i början av 2007.

En av de största skillnaderna mot Basel I var just att Basel II gjorde det möjligt att tillämpa olika metoder för att beräkna riskvägda tillgångar och kapitalkrav. Som ni säkert känner till kunde nu vissa banker, efter tillsynsmyndigheternas godkännande, få använda så kallade interna modeller för att beräkna sina riskvägda tillgångar. Reformen var tänkt att öka kopplingen mellan bankernas kapitalkrav och deras faktiska risker vilket till stor del också skedde och därmed förbättrades i allmänhet bankernas riskhantering.

Men användningen av interna modeller innebar också en risk för att bankernas beräkningar av kapitalkraven inte skulle spegla de verkliga förhållandena. Risken för

att banksystemet inte skulle ha tillräckligt med kapital för att hantera de risker som bankverksamheten medförde ökade alltså. I och med att bankerna själva fick möjlighet att påverka sina kapitalkrav ökade också deras incitament att underskatta riskerna och på så sätt minska kapitalkraven. Det är ju dessutom svårt att avgöra hur mycket kapital en bank faktiskt behöver ha för att klara stressade förhållanden.

Strax efter att Basel II-överenskommelsen hade kommit till stånd utbröt den stora internationella finanskrisen med bland annat den amerikanska banken Lehman Brothers konkurs. Det blev då tydligt för de flesta att många banker inte hade tillräcklig motståndskraft mot de plötsliga förändringar som skedde på finansmarknaderna. Det blev även klart att de rådande regelverken för bankerna inte i tillräcklig grad hanterade de risker banksystemen var utsatta för. En slutsats Baselkommittén drog var att vissa banker varken hade tillräckligt mycket kapital eller tillräckligt bra kvalitet på sitt kapital för att kunna hantera de förluster som uppstod. En annan slutsats var att det behövdes globala regler för bankernas likviditetsriskhantering.

Ett nytt reformarbete med syfte att åtgärda dessa brister och komplettera Basel II påbörjades inom Baselkommittén. Under 2010 presenterades ett paket med nya reformer i form av det som brukar kallas Basel III-överenskommelsen. Den huvudsakliga avsikten var att stärka kraven på bankernas kapital men även introducera nya krav rörande deras likviditetshantering.

Arbetet med att få de sista bitarna på plats i Basel III-överenskommelsen håller alltså just nu på att slutföras. När det arbetet är klart återstår för Baselkommitténs medlemmar att införa de nya reglerna i den nationella lagstiftningen. Detta kommer sannolikt vara en tidskrävande process. Sverige kommer att vara beroende av hur detta införs i EU i form av i EU-gemensamma förordningar och direktiv och vi kommer självklart att vara inblandade i det arbetet.

Nu ska jag lite närmare presentera vissa av de förändringar som den kommande bankregleringen kommer att innebära.

Ett bruttosoliditetskrav motverkar osund skulduppbyggnad

En lärdom från de finansiella kriser som vi upplevt är att de allra flesta av dem har sitt ursprung i att någon eller några aktörer har lånat alldeles för mycket pengar. Ju större skuldsättning desto allvarigare problem i en krissituation.

Det är i ljuset av detta som det är viktigt att vi nu inför ett riskokänsligt krav som kompletterar det riskvägda kapitalkravet. Bruttosoliditetskravet är ett sådant enkelt och transparent mått som begränsar bankernas möjligheter att överbelåna sig alldeles oavsett vilken verksamhet de bedriver. Mer precist är en banks bruttosoliditet dess kapital i förhållande till de totala tillgångarna. Baselkommittén har tidigare enats om ett lägsta bruttosoliditetskrav för banker på tre procent och för globalt systemviktiga banker ett ännu högre bruttosoliditetskrav.

Riksbanken har sedan två år tillbaka rekommenderat att ett bruttosoliditetskrav på fem procent successivt införs för svenska storbanker. Det är dock inte självklart vilken nivå ett bruttosoliditetskrav bör ligga på. Det finns flera akademiska studier på

området som pekar på att bruttosoliditetskravet bör ligga betydligt högre än de nivåer som nu diskuteras. Ett skäl till detta är att det riskviktade kravet spelar mindre roll i en krissituation. Då är det värdet på tillgångarna som är det väsentliga, tillsammans med kvalitén och storleken på det egna kapitalet.

Från Riksbankens sida har vi i likhet med IMF och OECD pekat på flera skäl att tillämpa en högre nivå än minimikravet. Det svenska banksystemet är stort sett i ett internationellt perspektiv och svenska banker har en omfattande verksamhet i hela Norden och Baltikum. Vidare är banksystemet koncentrerat till ett fåtal stora banker och dessa är tätt sammanlänkade. Det innebär att en finansiell oro lätt sprider sig och problem i en storbank kan komma att påverka inte bara den svenska finansmarknaden utan hela vårt närområde. Flera andra länder med stora banksystem har infört eller planerar att införa bruttosoliditetskrav på omkring 5 procent.

Så införandet av ett globalt bruttosoliditetskrav är ett steg i rätt riktning, men vi i Baselkommittén har enats om att fler åtgärder behövs för att stärka den globala finansiella stabiliteten och minska risken för framtida finanskriser.

De interna modellerna har fått förtroendet att sjunka...

Under de senaste åren har förtroendet för bankernas interna modeller och beräkningar av riskvikter sjunkit. Såväl reglerare som banker och marknadsaktörer har börjat tvivla på att kapitalkraven och riskvikterna speglar bankernas risker på ett riktigt sätt och om de möjliggör jämförbara kapitalrelationer mellan olika banker. I många länder har bankernas riskvikter sjunkit mycket över tid. För svenska storbanker är den bilden tydlig de senaste tio åren. Det beror till stor del på att användandet av interna modeller ökat under denna tid.²

... och inneburit stora skillnader mellan bankerna, så nu kommer ramverket att ändras...

För ungefär tre år sedan publicerade Baselkommittén flera rapporter där man analyserade flera globalt verksamma bankers kapitalkrav beräknade med interna modeller.³ En slutsats från det arbetet var att det finns stora skillnader i bankernas riskvikter som inte kan förklaras av skillnader i underliggande risk.

Som en följd av bland annat detta har Baselkommittén diskuterat att minska bankernas frihetsgrader i delar av modellerna. Detta berör exempelvis bankernas exponeringar mot stora företag och andra banker. Utöver detta har man diskuterat ytterligare åtgärder i ramverket för bankernas interna modeller för att minska skillnaderna i riskvikter och kapitalkrav mellan olika banker. Men låt mig vara tydlig här. Det råder inget tvivel om att bankernas interna modeller alltjämt kommer att vara en viktig beståndsdel när bankernas kapitalkrav ska bestämmas.

² Se Finansinspektionens rapport "Stabiliteten i det finansiella systemet, december 2014", http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2014/stab2_2014ny.pdf

³ Se exempelvis BIS-publikationen "Analysis of risk-weighted assets for credit risk in the banking book", <http://www.bis.org/publ/bcb256.pdf>

De begränsningar som jag berört här kommer, om de införs, att minska bankernas frihetsgrader när det gäller att använda interna modeller. Samtidigt kommer de att öka förtroendet för bankernas kapitalnivåer och göra det enklare att jämföra banker.

Trots detta kvarstår ändå en hel del utmaningar för banker och tillsynsmyndigheter när det gäller de interna modellerna. Exempelvis kan beräkningen av en banks riskvägda tillgångar innebära att flera tusen parametrar ska beräknas. Med det sagt blir det nästan överflödigt att påpeka att komplexiteten i beräkningen av bankernas kapitalkrav kan vara väldigt stor. Det blir då naturligt att det behövs någon form av skyddsnät, så att bankernas riskvikter ändå inte blir alltför låga.

... och ett golv för riskvägda tillgångar att införas

Baselkommittén har bland annat därför diskuterat att införa ett nytt golv för riskvägda tillgångar som hindrar dessa från att bli alltför låga. Basel II-överenskommelsen innehöll ett sådant golv, men det har implementerats olika i olika länder och behöver nu revideras. Det nya golvet kommer i praktiken innebära att ingen bank tillåts ha riskvägda tillgångar som understiger en andel av vad de skulle ha varit om Baselkommitténs schablonmetoder använts. Inom ramen för dessa schablonmetoder ges banker inte möjligheten att använda interna modeller för bestämmandet av riskvikter. Dessa schablonmetoder används idag av mindre banker som inte använder interna modeller.

Flera andra anledningar ligger också bakom förslaget. Förutom att ett golv skulle bidra till ökad transparens och göra det lättare att jämföra bankernas kapitalnivåer över tid så skulle små banker kunna konkurrera med stora på mer likvärdiga villkor. Detta eftersom små banker i allmänhet använder schablonmetoder och inte interna modeller. Det är därför bra att ha ett golv för hur låga bankernas internt beräknade kapitalkrav får vara i förhållande till kapitalkraven för små och medelstora banker. Detta är en rimlig avvägning för att konkurrensen inte ska sättas ur spel.

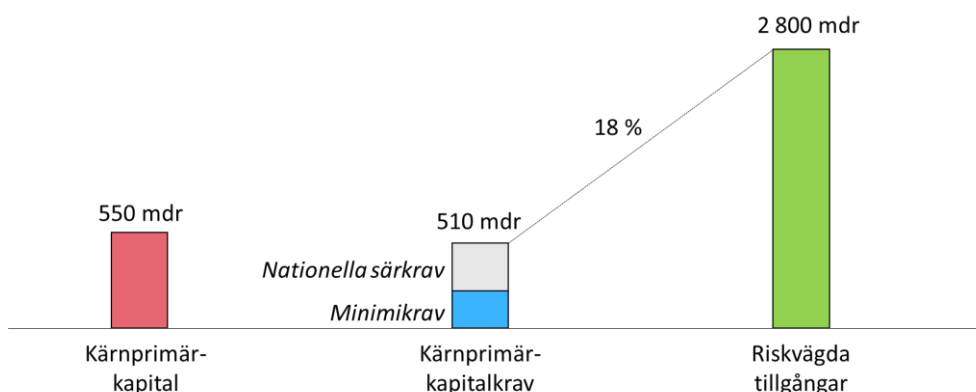
Så den framtida regleringen av bankernas kapitalnivåer kommer alltså sannolikt att innehålla ett bruttosoliditetskrav, ett riskvägt kapitalkrav och ett golv för riskvägda tillgångar.

En del av er kanske undrar varför det behövs så många olika sorters kapitalkrav och svaret är mycket enkelt: för att varje enskilt krav har sin egen styrka som motverkar svagheter i de andra. Låt mig exemplifiera. Som jag tidigare nämnt behövs ett golv för riskvägda tillgångar för att hindra att bankernas riskvikter blir alltför låga. Ett bruttosoliditetskrav behövs i sin tur för att begränsa bankernas möjligheter att skuldsätta sig alltför mycket. Om enbart ett bruttosoliditetskrav skulle finnas skulle det kunna ge bankerna incitament att skifta till tillgångar med hög risk. För att motverka detta behövs dagens riskbaserade ramverk som kompenserar med högre kapitalkrav ju högre riskerna bedöms vara.

Hur mycket kapital har svenska storbanker?

Låt mig nu slutligen diskutera vad allt detta sammantaget kan komma att innebära för de fyra svenska storbankerna och nyansera några av de påståenden som förekommit i debatten om Baselkommitténs arbete. För att göra det på ett bra sätt behöver vi känna till en del om bankernas nuvarande kapitalsituation.

Figur 1. Sverige har en stor andel nationella särkrav

Källa: Sveriges riksbank

Man kan beskriva de svenska storbankernas kapitalnivåer på många olika sätt. Bankerna själva brukar ange sina kärnprimärkapitalnivåer i procent av riskvägda tillgångar. De fyra svenska storbankerna har idag sammantaget cirka 2 800 miljarder kronor i riskvägda tillgångar. Som jämförelse kan jag nämna att storbankernas totala tillgångar uppgår till över 13 000 miljarder. De riskvägda tillgångarna är till stor del beräknade med hjälp av de interna modeller jag nämnt tidigare. Finansinspektionens samlade kärnprimärkapitalkrav på de svenska storbankernas uppgår till cirka 18 procent av deras riskvägda tillgångar eller cirka 510 miljarder kronor. Svenska storbanker uppfyller i dagsläget dessa kapitalkrav. Sammantaget har de en kärnprimärkapitalnivå på cirka 20 procent av riskvägda tillgångar eller 550 miljarder kronor.

550 miljarder kronor kan verka mycket, men i förhållande till bankernas totala tillgångar motsvarar det endast strax över 4 procent. Detta innebär visserligen att de svenska storbankerna redan idag uppfyller det kommande bruttosoliditetskravet på 3 procent som jag talat om tidigare. Men de har alla en bit kvar till det bruttosoliditetskrav på 5 procent som Riksbanken har rekommenderat Finansinspektionen att införa.

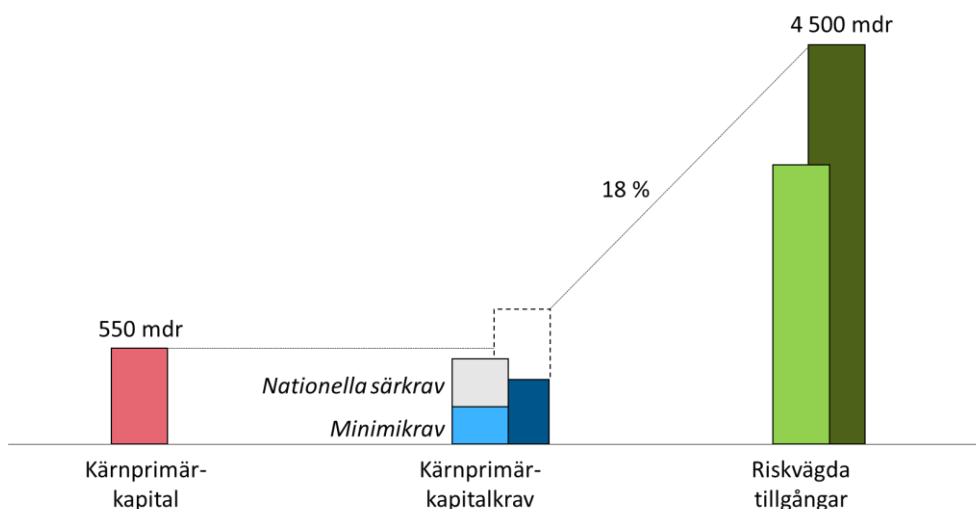
Hur kan ett golv för riskvägda tillgångar ändra kapitalkraven?

Den förändring som nu diskuteras och som kommer att ha störst påverkan på de svenska bankernas kapitalkrav är sannolikt införandet av ett golv för riskvägda tillgångar. För att förstå hur det kan komma att påverka storbankernas kommande kapitalkrav behöver vi känna till att mer än hälften av de 510 miljarder kronor i kärnprimärkapitalkrav som jag nämnde tidigare utgörs av så kallade nationella särkrav. Det betyder att Finansinspektionen själv eller i samråd med andra svenska och utländska myndigheter har bestämt att svenska storbanker måste uppfylla dessa krav. Denna del är alltså de svenska nationella särkraven utöver de krav som Baselkommittén enats om. Som exempel på dessa nationella särkrav kan jag nämna det riskviktsgolv för svenska bolån som Finansinspektionen införde för några år sedan. Men även de kapitalkrav på svenska storbanker i form av systemriskbuffertar som

Riksbanken, Finansdepartementet och Finansinspektionen enades om i november 2011 ingår i dessa nationella särkrav.

Den andra delen, lite mindre än hälften av dagens kärnprimärkapitalkrav, är de internationellt överenskomna minimikrav som Baselkommittén enats om.

Figur 2. Sveriges särkrav kommer att behöva ses över

Källa: Sveriges riksbank

Utan att säga något om hur ett framtida golv för riskvägda tillgångar kan komma att se ut, utgår jag i mitt räkneexempel från att ingen banks riskvägda tillgångar får vara mindre än 75 procent av vad de skulle ha varit om Baselkommitténs schablonmetoder hade använts. Jag vill poängtera att dessa 75 procent inte är en indikation på en framtida kalibrering av ett golv för riskvägda tillgångar. Jag har valt denna siffra för att 75 procent ligger mellan de 60 och 90 procent som Baselkommittén nämnde i sitt konsultationsdokument i mars 2016.⁴ Med det antagandet så indikerar våra senaste beräkningar i grova drag att storbankernas riskvägda tillgångar sammantaget måste öka från dagens 2 800 miljarder kronor till cirka 4 500 miljarder.

Detta skulle innebära en ökning av dagens riskvägda tillgångar med över 50 procent. Om, och jag vill betona *om* här, Sverige bibehåller sina nationella särkrav i framtiden kommer bankernas kärnprimärkapitalkrav att öka med över 50 procent eller cirka 300 miljarder kronor. Detta vore ju förstås en signifikant ökning från dagens kapitalkravnivåer.

Det är dags att börja se över Sveriges särkrav

En del av de svenska särkraven har kommit till under åren efter finanskrisen eftersom Finansinspektionen och andra svenska myndigheter har gjort bedömningen att svenska banker behöver mer kapital än vad det nuvarande minimikravet levererar. Dessa svenska särkrav följer alltså inte av internationella överenskommelser. Det är

⁴ Se BIS-publikationen "Consultative Document - Reducing variation in credit risk-weighted assets – constraints on the use of internal model approaches", <http://www.bis.org/bcbs/publ/d362.pdf>

därför rimligt att vi ser över våra nuvarande nationella särkrav när Basel III fullt ut ska införas i Sverige, särskilt i perspektivet av att Basel III ställer högre minimikrav på svenska storbanker än tidigare.

Även om inget beslut ännu tagits om när Basel III ska var fullt implementerat i Sverige så är min bedömning att vi kommer att ha gott om tid att se över våra nationella särkrav och utvärdera vilken nivå de bör ligga på den dagen när Basel III fullt ut införs i Sverige. En slutsats av den analysen kan vara att dagens kärnprimärkapitalkrav på 18 procent av riskvägda tillgångar för svenska storbanker sammantaget behöver ändras framöver.

Det är därför alltför tidigt att göra precisa analyser av hur exempelvis svensk BNP kommer att utvecklas eller hur låntagarnas räntor kommer att påverkas av de kommande förändringarna i regelverken. Vilken påverkan Baselkommitténs överenskommelse kommer få beror till stor del på hur storbankernas totala kapitalkrav förändras framöver och hur bankerna väljer att anpassa sig till den nya situationen. Det i sin tur kommer till stor del att påverkas av vilka nationella särkrav Sverige väljer att ha i framtiden.

Man kan då fråga sig varför det är bra att regelverken förändras. Ett argument för att så ska ske är att de nya regelverken kommer att bli mer transparenta än tidigare och att svenska och utländska bankers kapitalkrav kommer att bli mer jämförbara. Flera olika krav kommer leda till ett mer robust finansiellt system. Detta är något som gynnar den finansiella stabiliteten och därför något som jag därför välkomnar.

Bankerna bestämmer själva respektavstånden till kapitalkraven

En del kan hävda att ökade minimikrav kommer att få bankernas buffertar att minska. Med bankernas buffertar menar jag i detta sammanhang skillnaden mellan bankernas faktiska kapitalnivåer och kapitalkraven, eller som vi ibland kallar det: bankernas respektavstånd till kapitalkraven. Att bankerna har rejäla buffertar över kraven är något som gynnar oss alla då det minskar sannolikheten att bankerna bryter mot kraven. Det är bankerna *själva* som till slut bestämmer vilket respektavstånd de ska ha till kapitalkraven. Eventuella förändringar i kapitalkravens storlek ändrar inte på den saken. Och min förhoppning är att bankerna tar sitt ansvar i denna fråga.

Så för att summera...

Jag välkomnar de förändringar i regelverken kring bankernas kapitalkrav som Baselkommittén diskuterat. Även om de sista bitarna ännu inte fallit på plats så kommer förändringarna med all sannolikhet att leda till mer robusta banker, samt ett ökat förtroende och en ökad transparens i banksystemen. De kommer även att minska de risker som interna modeller medför och leda till ökad internationell harmonisering. Detta i sin tur gynnar svenska storbanker som konkurrerar på en global marknad. Exakt hur det nya regelverket kommer att påverka den svenska realekonomin är alltför tidigt att säga. Effekten kommer huvudsakligen att bero på hur Sveriges nationella särkrav förändras framöver och inte på Baselkommitténs globala minimistandarder.

Tiden är nu mogen för att börja se över våra svenska särkrav och det är ett arbete som jag välkomnar och som Riksbanken gärna deltar i framöver.

Tack för uppmärksamheten.

Referenser

BIS (juli 1988), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards

BIS (juni 2004), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A revised version

BIS (december 2010), Basel III- A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems

BIS (mars 2016), Consultative Document Reducing variation in credit risk-weighted assets – constraints on the use of internal model approaches

Federal Reserve Bank of Minneapolis (november 2016), The Minneapolis Plan To End To Big Too Fail

Finansinspektionen (november 2016), Kapitalkrav för svenska banker kvartal 3, 2016

FSB (oktober 2014), Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions

Goodhart, Charles (2011), The Basel Committee on Banking Supervision, A history of the early years 1974-1997

IMF (oktober 2013), Global Financial Stability Report

IMF (augusti 2014), Article IV Consultation – Staff Report, IMF Country Report No. 14/261

Riksbanken (december 2016), Finansiell Stabilitetsrapport 2016:2